

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska kadaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir Ček rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SCOVENECE

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Vojno poročilo št. 815 Angleži prisiljeni k umiku

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

V južnem odseku egiptovskega bojišča je sovražnik poskušal izvesti drug sunek, ki pa je bil takoj preprečen. Sovražnik je bil prisiljen k umiku in je pustil nekaj mrtvih na bojišču.

Po živahnih letalskih spopadih so italijanski in nemški lovci sestrelili osem angleških letal. Eno naše letalo se ni vrnilo na oporišče.

Bombniki Osi so ponovno napadli otok Malto. Nemški lovci so v bojih uničili eno letalo vrste »Beaufighter« in šest letal vrste »Spitfire«.

Rim, 20. avg. AS. Angleška križarka »Cairo«, je bila med zadnjo bitko potopljena na Sredozemskem morju, ima 4200 ton in je bila oborožena z osmimi topovi po 102 mm, osmimi topovi po 40 mm in s štirimi strojnimi. Njena hitrost je znašala 29 vozlov. V mirni dobi je njena posadka štela 440 moč.

Potopljene rušilce »Foresight« je imel 1350 ton in je bil oborožen s štirimi topovi po 120 mm, osmimi po 40 mm in osmimi cevmi za torpede. V mirni dobi je imel posadko 145 moč.

General Lombardi se je rešil iz angleškega ujetništva

Rim, 20. avgusta. AS. Rimski listi pišejo o izredni dogodivščini, ki se je zgodila na egiptovskem bojišču generalu Lombardiju, poveljniku italijanske divizije »Brescia«.

General Lombardi je sedaj v neki rimski bolnišnici, ker je težje ranjen na roki. Ranil ga je drobec letalske bombe. Na bojišču pri El Alameinu je bil general ujet, posrečilo pa se mu je vrniti za našo črto in je pri tem ujel Angleže, ki so ga vodili v ujetništvo. Ta izredni dogodek se je izvršil med živahno bitko. General Lombardi in njegovo spremstvo častnikov iz njegovega štaba je sovražnik v nekem trenutku bitke obkolil na prednji postojanki. Da bi jih odvedli v zaledje, so jih Angleži spravili na avtomobilsko vozilo, ki so ga Angležem Italijani prej odvzeli in prebarvali z italijansko trobojnico. Ko so Angleži zopet dobili nazaj to vozilo, se niso zmenili zato, da bi odstranili barve. Ko je to vozilo prišlo v bližino neke angleške postojanke, so začeli nanj streljati s strojnimi in puškami. Šofer je vozilo hitro spravljal izven obsega strelcev. General Lombardi mu je nato nakazal pot, po kateri naj vozi in ta pot je seveda vodila med italijanske črte. Nekaj kilometrov nato je vozilo naletelo na italijanski oddelek, ki je spremljal kolono angleških ujetnikov. General Lombardi in njegovi častniki so izrabili presenečenje svojih stražnikov. Hitro so jih razorožili in jih izročili vojakom, ki so spremljali ujetnike.

Angleški poskus vdora se je ponesrečil

Nemška obramba je potopila tri rušilce in tri torpedovke, zajela 1500 moč, sestreljenih pa je bilo 83 letal

Hitlerjev glavni stan, 20. avgusta. AS. Nemško vrhovno poveljstvo daje naslednje posebno uradno vojno poročilo:

Množično izkrcanje angleških, ameriških, kanadskih in de-gaulloevskih čet, ki so v prvem valu štele približno eno divizijo, je bilo izvedeno večera zjutraj na francoski rokavski obali blizu Dieppea pod varstvom mogočnih pomorskih in letalskih sil ter s podporo tankov, ki so jih izkrcali takoj. Izkrcanje se je izialovilo s hudimi in krvavimi izgubami za nasprotnika in to zaradi nastopa nemških sil, ki skrbje za obrežno obrambo. Od 16. ure dalje ni na celini več niti enega samega oboroženega sovražnika.

Ta veliki uspeh je bil dosežen, ne da bi se bilo treba tudi v najmanjši meri zateči k rezervam vrhovnega poveljstva.

Kakor kažejo poročila četnih poveljnikov in pa izpovedi ujetnikov, so izkrcevalni nastopi potekali takole:

Prvi val izkrcevalnih čet je prepeljal na široko morje kakih 300 ali 400 manjših ladij. Dosegle so obalo ob 6.05. Varovalo jih je 15 križark, rušilci in mogočna skupina lovskih letal. Za tem prvim valom je prišla rezerva s šestimi prevoznimi parniki in tremi tovornimi ladjami, boli na severu pa še skupina 26 prevoznih ladij kot operativna rezerva. Kakor se zdi, naj bi jedro izkrcevalnih sil, katere so nameravali poslati v naskok, prišlo pozneje, brž ko bi se prvemu izkrcevalnemu valu posrečilo narediti mostiče okoli luke v Dieppeu.

To mostiče pa ni bilo narečeno. Izkrcani sovražnik je bil v bojih na kratko razdaljo povsod zdesetkan in potisnjen v morje. Dozdaj so nasteli 28 nasprotnikovih tankov, ki so se izkrcali in bili uničeni. Hrabra obrežna posadka je držala vsa oporišča.

V nemških rokah je čez 1500 ujetnikov, med njimi 60 kanadskih častnikov. Sovražnikove krvave izgube so zelo hude. Zaradi topniškega streljanja so se potopili trije rušilci, tri torpedovke in dve prevoznici ladij.

Letalstvo je sestrelilo 83 nasprotnih strojev, potopilo dve posebni prevoznici ladij in naglo oglednico. z bombami pa hudo poškodovalo 5 križark ali velikih rušilcev ter tudi dve veliki prevoznici ladij.

Sovražnik je pri tem poskusu za izkrcanje, ki služi zgolj in samo političnim ciljem in kj nasprotuje sleherni vojaški doslednosti, doživel kričeh poraz, nemška obramba na zahodu pa je dala odgovor, kakor ga ta diletantski nastop zasluži.

Nemška obramba med tem pričakuje kate-
rega koli drugega poskusa od tega nasprotnika s hladnokrvnostjo in silo vojske, ki je v sto-

tinah bitk vedno dosegla zmago za svoje za-
stave.

Berlin, 20. avgusta. AS. Današnji nemški tisk obsežno komentira izkrcanje angleških čet v Dieppeu. Listi pravijo, da se to podjetje lahko imenuje »deseturni Dunkerque«. »Völkischer Beobachter« poudarja, da je nastop v Dieppeu dokazal.

1. Nemške čete, ki ščitijo zahodne evropske meje, imajo ogromno moč;

2. Churchill je moral kloniti Stalinovi volji, ki je zahteval drugo fronto in zato je moral žrtvovati angleški in ameriški zbor.

List podčrtava, da so Angleži ta napad izvršili z močnimi silami, posledice dejanja pa so le malo pomembne.

Berlin, 20. avg. AS. Nemški listi objavljajo še naslednje podrobnosti o napadu pri Dieppeu. Listi pišejo, da so se angleške in ameriške čete komaj izkrcale, pa so se angleške pomorske sile že pripravljale na umik, ko so ugotovile, kako močna je nemška obrežna obramba. Neštevilni nemški lovci in lahka bojna letala so začela napadati angleške ladje. Na ladjah so izbruhnili požari in mnogo angleških vojakov je bilo ubitih. Lahka bojna letala z mogočnimi »Do 217« in »JU 88« niso dala nobenega trenutka miru sovražniku. Nemško letalstvo je hitro uveljavilo svojo premoč v zraku in več desetih angleških letal je bilo sestreljenih. Izkrcane čete so bile kmalu brez tankov in brez sredstev za oskrbo in na obali so se množila trupla padlih Angležev. Prvi ujetniki so se predajali. Angleži niso imeli več nobene možnosti rešitve. Ker je bilo mnogo ladij potopljenih, ni bilo več možnosti za beg. Nemški protinapad se je vedno bolj razvijal. Nasprotnik je bil pognan v morje. Ob 13 je bil boj že odločen. Tisti, ki so se še posamično bojevali, so bili kmalu izločeni. Lahka bojna letala so sestrelila sovražna torpedna letala, mnoga nemška letala pa so sledila angleškemu brodogju, ki se je umikalo proti Brightonu. Dve prevoznici ladij po 3000 ton sta bili potopljene. Mnogo drugih angleških ladij je bilo poškodovanih. Deset ur po začetku sovražnosti je bila polkovniku, ki je branil ta odsek, sporočena zadnja vojaška vest: Položaj je vpostavljen!

Lisbona, 20. avgusta. AS. Angleška uradna agencija si je dala iz Kanade in iz Amerike poročati o tem, kakšno navdušenje so tam izzvale vesti iz angleškem izkrcanju pri Dieppeu. Pri teh poskusih izkrcanja so sodelovali tudi avstralski in

ameriški oddelki. Toda angleška uradna agencija se je znala zavarovati in poudarja v svojih poročilih, da napad pri Dieppeu ni imel namena vdreti v Evropo. Šlo je pri tem samo zato, da se porušijo nekatere nemške naprave, nato pa bi se angleški oddelki morali vkrcati in vrniti v Anglijo. Ameriška propaganda se popolnoma strinja s temi angleškimi navedbami, da je pri tem šlo samo za nekakšno »generalko«.

Prav lahko se razume, da bodo Angleži in Amerikanci v zvezi s temi Reuterjevimi navedbami poznejša poročila občili kot pravo ledeno prho. Zavezniki bojovniški oddelki, ki so se izkrcali v Franciji, so že po devetih urah bojev morali hitro nazaj na svoje ladje in nato se je začel izvajati stari angleški klasični strateški umik. Nemška obramba jih je pa poprej porazno razredčila. Angleži sicer trdijo, da je napad izvedlo nekaj specializiranih oddelkov in ti oddelki bi morali izvesti svoj napad tiho in s presenečenjem, vendar pa so se Angleži izkrcali naravnost »luksuzno«, ko so izkrcali oddelke opremljene s tanki, mobilizirali so brodogve in priključili dejansko izredno veliko število letal. Celo angleški uradni vir pravi, da so Angleži in njihovi zavezniki izgubili 95 letal. Jasno je, da cilj teh napadov ni bil samo vojaški, ampak so pri tem Angleži imeli pred očmi tudi določene politične cilje. To izkrcanje bi naj potolažilo Stalina, ki je moral na zadnjem razgovoru v Moskvi zelo »zaropati«.

Ameriško govorjenje o neki »generalki« pa je seveda smešno, kajti ta »generalka« je bila naravnost triumfalno dejanje za nemško obrambo, ker je brez uporabe rezerv poglala nazaj sovražne oddelke, ki so bili tako številni, da se lahko reče, da je bila izkrcana približno ena divizija. Vse to je bilo vrženo nazaj v morje, del sovražnih sil, ki je bil določen za izkrcanje, se ni mogel izkrcati in se je moral vrniti domov, ne da bi bili vojaki oddali samo en strel.

Normalno življenje v Dieppeu

Berlin, 20. avgusta. AS. Iz Pariza poročajo nemškemu poročevalskemu uradu, da je v Dieppeu po porazu angleškega izkrcanja takoj nastalo redno in mirno življenje. Že po česti uri popoldne so bile trgovine vse zopet odprte in prebivalstvo je v redu opravljalo svoje delo. Ves čas bojev so prebivalci Dieppea mirno gledali operacije in videdo se je takoj, da se jim zdi angleško podjetje smešno.

Boji na vzhodu:

Velike sovjetske letalske izgube

Berlin, 20. avgusta. AS. Iz pristojnega vira se je izvedelo, da so večeraj nemška lovka letala v južnem odseku vzhodnega bojišča uničila 25 sovražnih letal.

Berlin, 20. avg. AS. Izvedelo se je, da je bilo v torek na raznih odsekih vzhodnega bojišča uničenih 71 sovražnih letal in sicer 65 v letalskih dvobojih, 6 pa na tleh. Samo dve nemški letali se nista vrnila.

Helsinki, 20. avg. AS. Pri Kronstadtu je prišlo do hudega boja med 16 finskimi lovskimi letali in skupino 60 sovjetskih letal, ki so letela proti zahodu. Finska letala so napadla sovjetsko skupino z izredno drznostjo in spretnostjo. Letalski dvoboji so trajali nad eno uro in je bilo sestreljenih 13 sovjetskih lovskih letal vrste »I 15«. Prav tako je bilo sestreljeno eno letalo vrste »Hurricane« in dva strmoglavka bombnika vrste »PE 2«. Samo eno finko letalo se ni vrnilo na oporišče. Na južnem delu karelijskega bojišča je finko lovsko letalstvo sestrelilo še eno letalo vrste »Hurricane«. Eno finko letalo je bilo sestreljeno, toda finski letalec se je s padalom rešil za lastnimi vrstami.

Nad Finskim zalivom so sovjetska izvidniška letala izzvala znake letalske nevarnosti v obrežnih krajih. Sovjetska letala so brez uspeha bombardirala Sortavalo. Na kopnih bojiščih nič posebnega.

Obletnica zasedbe Ukrajine

Berlin, 20. avgusta. AS. Te dni bo preteklo prvo leto, odkar so nemške čete zasedle Ukrajino. Vsi listi objavljajo obsežne spominske članke, prav tako pa objavljajo tudi razgovor z nemškim komisarjem v Ukrajini Kochom.

Komaj je utihnil zadnji glas topov, so že prišli upravni uradniki, da nadaljujejo delo nemških vojakov, ki so prebivalstvo rešili boljševiškega

jarma. V tem kratkem času je bilo doseženo že mnogo uspehov in prebivalstvo si obeta mnogo blagostanja od nemške uprave. Vladni organi zlasti skušajo čimbolj podpreti poljedelstvo Ukrajine, ki naj postane prava žitnica Evrope. Premagati je bilo treba ogromne težave. Komunistični kolhozi so bili odstranjeni in obrtništvo, ki ga je boljševizem tako zatiral, se obnavlja. Prav tako so v teku velika cestna dela in grade se tovarne in elektrarne.

Z vsega sveta

Romunija

Romunski dnevnik »Tribuna« je objavil poseben članek o osebnosti novega italijanskega maršala Ettoreja Bastica. Med drugim pravi list, da je maršal Bastico nov moč, pravi vzgled tistega naroda, čigar zgovorni del je izražen z la-tinstvom.

Hrvatska

Objavljen je bil zakonski ukaz, ki določa, da se ustanavlja enotna organizacija hrvatskega delavstva v okviru ustaškega gibanja.

Dne 5. septembra bodo v Zagrebu odprli 37. mednarodni velesajem, ki bo odprt do 14. septembra.

Madžarski regent Horthy je maršalu Kvaterniku zaradi njegovih zaslug na polju madžarskih in hrvatskih stikov podelil Velik križ reda za-slug. Madžarski poslanik v Zagrebu je bil po-oblaščen, da odlikovanje izroči maršalu Kvaterniku.

Skupina Slovkov, ki žive na Hrvatskem, je pod vodstvom slovaškega ministra v Zagrebu obiskala notranjega ministra in mu predložila na-črt za ureditev položaja slovaške manjšine na Hrvatskem.

Madžarska

Vsi židovski sportni klubji in vse židovske organizacije so bile z večerajšnjim dnem razpuš-čene. Vse madžarske sportne organizacije mo-
rajo svoje delo nasloniti na zdrava narodna na-čela in pri tem zlasti upoštevati predvojaško vzgojo madžarske mladine.

Za madžarski narodni praznik je Hitler po-slal regentu Horthyju prisrčne čestitke. Hitler poudarja v svoji brzojavki, da se madžarski in nemški narod ramo ob rami vojskujeta proti istemu sovražniku.

Amerika

Oblasti v Združenih državah so morale ome-jiti porabo mesa. Tako so določili nekaj dni na teden, ko se meso ne sme prodajati. Ta ukrep bodo v vseh ameriških deželah začeli izvajati dne 1. septembra.

Ameriško mornariško ministrstvo objavlja, da sta bili potopljeni dve angleški trgovski ladji, ki sta vozili surovine. Ladji je potopila na Atlan-tiku podmornica Osi.

Sin regenta Horthyja padel na vzhodnem bojišču

Junaška smrt madžarskega podregenta

Budimpešta, 20. avg. AS. Uradno poročilo pravi, da je madžarski podregent Stefan Horthy umrl kot junak na vzhodnem bojišču.

Novica je napravila globok vtis po vsem Madžarskem, kjer je bil sin regenta Horthyja zelo znan in priljubljen.

Ko je Madžarska v vojni proti Sovjetom stopila na stran Nemčije in Italije, se je regentov namestnik in naslednik Stefan Horthy takoj pri-javil kot prostovoljec in se je popolnoma predal

boju proti boljševikom. Prevzel je poveljstvo sku-pine lovskih letal, ki se je odlikovala v mnogih bojih in je sam dokazal veliko drznost in spretnost. Stefan Horthy pa ni bil samo izredno dober letalec, ampak je bil tudi letalski strokovnjak, ki je odločilno vplival na organizacijo madžarskega vojnega letalstva.

Ko je bila novica o slavni smrti podregenta objavljena, se je v regentsko palačo podal ita-lijanski poslanik z vojaškim odposlanstvom in se vpisal v žalno knjigo.

Japonski poziv borcem za svobodo Indije

Tokio, 20. avg. AS. Tomokazu Hori, zastopnik ministrstva za informacije, je imel po radiu govor, v katerem je pozval borce za svobodo In-dije, da naj store vse, da se otresejo angleškega gospodstva. Hori je podčrtal, da bi Anglija mo-gla dati svobodo Indiji, če bi hotela in to že po prvi svetovni vojni. Zato naj danes indijsko ljud-stvo nikar ne verjame angleškim obljubam. Ja-

ponci so trdno odločeni uničiti angleške in ame-riške sile v Indiji, kajti zavezniki hočejo iz In-dije napadati japonske postojanke. Japonska is-kreno želi, da bi Indija postala svobodna, kakor si to že tako dolgo želi.

Lisbona, 20. avgusta. AS. Odpor indijskega prebivalstva zlasti zanima Indijce, ki žive v po-krajini Kenija v vzhodni Afriki. V Keniji živi zelo mnogo Indijcev. Položaj v Keniji je tudi tako napet, da je bil guverner Moore poklican v Lon-don na poročanje.

Dnevnik »East Afrika Standard«, ki izhaja v Nairobi, se pritožuje nad tem, da Angleži ne razumejo položaja dežela angleškega imperija in da ne razumejo vprašanj, ki se tičejo Indije. Angleži se motijo, če menijo, da bodo po vojni ohranili svoj imperij tak, kakor je. Ideja an-gleškega imperija je obsojena na smrt.

Kongres evropske mladine na Dunaju

Dunaj, 20. avgusta. AS. Na Dunaju se zelo pripravljajo za veličasten kongres nove Evrope, ki bo od 13. do 15. septembra v tej vzhodni nemški prestolnici. Države Osi so namreč sklenile, da naj se na Dunaju zbere zastopstva kontinental-nih dežel, da bi se ustanovila Evropska mladinska zveza. Zborovanj se bodo udeleževali tudi zastop-niki Japonske in držav izven Evrope.

Ta dogodek bo imel velik politični pomen in bo prešel v zgodovino. Na Dunaju se bodo zbrale italijanske in nemške osebnosti, prav tako pa tudi zastopniki iz drugih evropskih dežel. Za ustano-vitev zveze evropske mladine so se vodile pri-prave že na mnogih predhodnih zborovanjih, ki so bila v Breslauu, v Milanu, Benetkah in v Ber-linu. Zborovanje na Dunaju bo zato zaključek velikega dela, zbrala pa se bo mladina, ki je v prvih vrstah revolucionarnega gibanja, ki naj da svetlu novo obraz. Novi svet naj sloni na harmoniji dela in socialne pravičnosti.

Najbolj zanimivo pa bo, da bo v vsaki de-

želi določen poseben krog delavnosti. Tako bo na primer Italija vodila delo na kulturnem polju, Nemčija na športnem, Hrvatska pa najbrž na po-lju obrtništva. Madžarska bo lahko vodila pred-vojaško izobrazbo mladine, Bolgarija pravno itd.

Določeno je, da bodo visoke italijanske in nemške osebnosti prevzele častno predsedstvo nad tem delom. Zastopniki raznih narodov bodo zav-zeli odgovorna mesta v tej organizaciji. Dunajski zborovanje bo tedaj resničen in trden temelj za novi red v Evropi. Zelo važno je, da mladina bratsko sodeluje v tem delu. Nova mladinska organizacija bo mladini raznih evropskih držav omogočila najti primerno polje za vzajemno delo. Ne gre, da bi se kršile tradicije in narodni duh posameznih držav, ampak je treba spraviti v sklad nastop evropske mladine in jo usmeriti v enotno delo, ki naj ima složnost za svoj temelj. Dunajski kongres evropske mladine pripravlja gauleiter von Schirach in bo kongres imel na dnevnem redu razne prireditve v velikem obsegu.

Odpor proti Angležem v Siriji narašča

Ankara, 20. avg. AS. Angleške oblasti in tiste francoske oblasti, ki so se postavile na angleško stran, so vedno bolj vznemirjene zaradi razpo-loženja sirijskega prebivalstva. V Siriji so se nam-reč angleški vojaki in de Gaulleovi pristaši ved-no bolj izzivalno obnašali proti domačemu pre-bivalstvu, ki se je začelo upirati in je bilo zad-nje dni prirejenih več demonstracij proti Angle-žem. Policija je zaprla zelo mnogo oseb.

Angleške oblasti so sedaj prepovedale vsa zbiranja prebivalstva in po stanovanjih se vrše stalne hišne preiskave. Te preiskave opravljajo policijski uslužbenci ob najbolj nemogočih trenu-tkih in z nezasišanim nasiljem.

Sirijsko prebivalstvo ne more javno protesti-rati in je zato začelo s sabotažo prometnih zvez. Uporniki stalno napadajo železniške vlake. An-gleški visoki komisar v Palestini se silno trudi, da bi preprečil razmah uporniškega gibanja, ki se širi zlasti med delavstvom.

Še več angleških generalov odstavljenih

Rim, 20. avg. A. Angleške generale, ki so krivi angleškega poraza v Cirenajki in v Egiptu, še kar naprej odstavljajo. Za Auchinleckom in Ritchijem je bil sedaj odstavljen še brigadni ge-neral Corbet, načelnik vrhovnega štaba za Bliz-
nji vzhod. Na njegovo mesto je bil imenovan ge-neral Mac Cveery.

Pazelas o zaplembi premičnega in nepremičnega premoženja upornikov

Viški komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. Armadnega Zbora, glede na svoj razkaz z dne 18. julija 1942-XX in na navodila pri- ojnih višjih oblastev, objavlja:

1. Premična in nepremična imovina upornikov je zapleni in izroči v last:

a) rodbinam vojakov in drugih državnih usluž- bencev pomožnih ustanov, ki so padli v bojih ali ostali žrtev napadov v Ljubljanski pokrajini; pohabljenec in invalidom navedenih vrst.

2. Za imovino upornikov se smatra: imovina, ki je last ubitih v bojih, ustreljenih ali po sodnem postopku usmrtenih; imovina, ki je last za orožje sposobnih moških v starosti od vstega 18 do vstega 60. leta, pa brez upravičenega vzroka odsotni iz njihovega rednega bivališča.

3. Zaplenba se razteza tudi na imovino rodbin- nih članov upornikov, če bi bil upornik po veljav- nih civilnih zakonih zakoniti dedič lastnikov imo- vine, in to v razmerju, v katerem bi bil deležen zakonitega nasledstva.

4. Prednje določbe se ne uporabijo proti ose- bam, ki se do 15. septembra t. l. pred bojem vdaio Ljubljanskim oboroženim silam ali se povrnejo na svoja redna bivališča in se zglašijo pri italijan-kih oblastih. Tem osebam je poleg tega zajamčeno življenje.

5. Proti nasovateljem, sokrivcem, podpirate- ljem in vobče proti osebam, ki bi kakor koli dajale zavetje ali pomoč storilcem katerega izmed kazni- vih dejanj, kakor:

a) napad na edinstvo, neodvisnost ali neokrnje- nost države;

b) napad na varnost države;

c) oborožena vstaja;

d) prevratne združbe;

e) prevratna propaganda ali hvaljenje prevrat- nih dejanj;

f) zločinstva zoper notranjo državno ureditev;

g) napad na telesno varnost ali osebno svobo- do oseb, ki pripadajo oboroženim silam;

h) napad na javno varnost ali na javni promet, se uporabijo čeprav gre za bližnje sorodnike, iste kazni, ki veljajo za dejanske storilce zadevnih zločinov.

Ta razglas stopi takoj v veljavo in se objavi z nabitjem.

Ljubljana, dne 18. avgusta 1942-XX.

Visoki komisar General Poveljnik

za Ljubljansko pokrajino XI. Armadnega Zbora

Emilio Grazioli Mario Robetti

Ime »Pri slonu« v Ljubljani je zgodovinsko

O izvoru ljubljanskega imena »Slon«, ki prav- ko spada k inventarju ljubljanskega krajevisja kakor »Tivolija«, »Zvezda« ali »čevljarški most«, imamo več izročil. Dognano je seveda, da je ta izraz že stoletja v Ljubljani v rabi. Pribito je tudi to, da se uporablja zmeraj kot ime za poseben kraj v nekdanjem Kapucinskem predmestju: za hišo št. 13, kjer je bila že sredi prejšnjega sto- letja gostilna »Pri slonu«. Ljubljanski kronisti so menja, da izhaja to ime od tistega debelokoča, ki je l. 1551 prišel v Ljubljano s prtljago nad- vojvode Maksimilijana, ki se je vračala iz Spa- nije na Dunaj, pa je bil tudi nekaj časa v Ljubljani.

Po tem mnenju sodeč, ki mu doslej ni še nihče ugovarjal, je bil ta slon v pravem pomenu besede zgodovinski slon; štirinog, ki je tako re- koč stopal vstric s tedanjo evropsko zgodovino in imel v močnem politični dram, ki je bila nje- na vsebina borba za obstoj rimskega cesarstva nemške narodnosti, podrejen vlogi odsko opreme.

Da se je takrat nadvojvoda Maksimilijan vra- tel iz Španije, je bilo prav posebnega pomena. Za povratek je bil velike politične važnosti. Ma- ksijilijana so leta 1548, po dogovoru njegovega očeta, tedanjega rimskega kralja in vladarja av- strijske dedovine, Ferdinand, z bratom cesarjem Karlom V., poslali kot državnega namestnika in regenta v Španijo. Ondi naj bi se bil poročil z Isabellino Marijo, hčerjo cesarja, in naj bi do na- sledstva ne bival v Nemčiji, medtem ko naj bi njegov sin Filip, kot regent Nizozemske in ita- lijskih pokrajin države, poodeloval po smrti Fer- dinanda, nasledniku Karla V., nemško cesarsko

Zanimivosti zemljiške knjige v mesecu juliju

Mesec julij je prinesel v zemljiški knjigi ljub- ljanskega okrajnega sodišča mnoge zanimivosti, ki so odraz sedanjih gospodarskih prilik v mestu in okolici.

Poučna bi bila takole zgodovinska študija o agrarnih operacijah, ki so se pri nas izvajale na podlagi zakona o delitvi in ureditvi skupnih zem- ljišč, ki je bil v splošnem okviru izdan na Dunaju leta 1887., a je bil nato izdan podrobni deželni zakon. Podozelske vasi so imele že od l. 1848. skupne pašnike in skupne gozdove, ki so jih po- tem vsaštini med seboj razdelili, toda v zemljiški knjigi so še vedno obstajali kot lastniki teh gozdn- ih in pašniških kompleksov vsi vsaštini v gotovem razmerju. Posamezne vasi so se že pred vojno, a tudi po končani prvi svetovni vojni zahtevale raz- delitev teh skupnih zemljišč, njih primerno ome- jitev in prepis lastniške pravice na prave upra- vičence v zemljiški knjigi. Nekatere razdelitve in ureditve takih skupnih zemljišč so trajale po deset in še več let, preden je bilo določeno točno stanje posameznih zemljiških upravičencev.

Zemljiška knjiga je v juliju prejela od komi- sije za agrarne operacije več končnih elaboratov in predlogov za ureditev skupnih zemljišč, na pod- lagi katerih elaboratov je bil izveden prepis last- niške pravice na zemljiške upravičence. Takih elaboratov komisije je bilo julija zaznamovanih do deset. Med drugimi je bila tudi zadeva občine Lipoglav, Mali vrh, Dobrunje, Podmolnik, Zavogel, Zador in drugih.

Naselje Lipoglav je n. pr. zaprosilo za uredi- tev skupnega gozdnega zemljišča že 12. maja 1922. Komisija je uvedla predpisano postopanje in za- daja je bila v zemljiški knjigi šele letos julija končno veljavno urejena. Po prvotnem katastru naj bi se med upravičence razdelil gozdni kompleks v izmeri 36 ha 35 a in 43 kvad. metrov, toda po novi meritvi je prišel v razdelitev večji gozdni kompleks z obsegom 38 ha 33 a in 55 kvad. metrov.

Julij je drugače pokazal, da je na denarnem trgu mnogo denarja razpoložljivega in da so bila julija od ljubljanskih denarnih zavodov dana mili- jonska hipotekna posojila. Jasnno, da proti največ-

Kronika diplomatskih zgodb in spletk:

DUNAJSKI KONGRES

Cornaechia je zapisal to novico zelo na kratko. Na Dunaju so se novico napolnili in razširili. Sicer ni bilo tu več mednarodnih politikarjev, ki bi to novico pretehtali. Malternich se je nahajal v Mannheimu, v glavnem vojaškem stanu. Ko je izvedel novico, je takoj sestavil progla, ki ga je podpisal knez Schwarzenberg, vrhovni poveljnik avstrijske in zavezniške armade. V tem proglašu je poudarjal Metternich zopet svoje staro geslo: »Evropa hoče živeti s Francijo v miru. Boj velja edino le samozance, ne pa Francozom!« Samozance je bil torej premagan. Ukrcal se je na ladjo »Bellefontone« in se predal sovražniku na milost in nemilost.

Le kakšen vtis bo napravila ta novica v Schönbrunnu? Napoleon je bil torej zaprt kot jetnik Angležev. Baronica Montel se je podala zjutraj na vse zgodaj h gosp. Scarampi, častni dvorni dami Marije Luize. Pričakovala je, da bo našla svojo prijateljico zmedeno in zaposleno okrog svoje visoke gosp. da jo bo tolažila in mirila. Našla pa jo je veselo razpoloženo: skakala je, plesala in pela v svojem salonu, »veseleč se dobre novice. Ko se je gospa nekoliko umirila, jo je vprašala baronica, če je že obvestila Marijo Luizo o dogodku.

»Sporočila ji bom pisмено. Cesarica pred enajsto ne sprejema,« je odgovorila gospa Scarampi; sedla je k mizi in napisala nekaj vrstic. Pozvonila je in poslala pisemce Mariji Luizi.

Dami sta nestrpno čakali na odgovor. »Le kako je cesarica spre- jela novico? Kako je novica vplivala nanjo? Naposled je Napoleon le njen mož, oče njenega sina. Zda je premagan in uničen in gre svoji neizprosni usodi nasproti...« sta ugibali dami.

Ni trajalo dolgo, ko sta dobili odgovor: dve, tri vrstice v naglici vržene na papir, kakor o tem pripoveduje baronica de Montel. Na- pisano je bilo sledeče: »Zahvaljujem se Vam za novico. Izvedela pa sem jo že prej. Rada bi jahala do Merkensteina. Kaj se Vam zdi, grofica, ali je dovolj toplo, da lahko tvegam ta sprehod?«

Medtem ko se je Napoleon vkrcal na ladjo in nastopil svoje zadnje slavno-mučno potovanje, ni imela njegova soproga druge misli, kot jahati na sprehod! Kot popotnico pa je tiščala na prsih nežno pisemce generala Neipperga...

LUCI SO UGASNILE

Vsi ti dogodki so nadkrili tek časa. Napoleonova drama se je sprevrgla v teku kratkih sto dni, v grozen poraz. Kongres pa je potreboval dve sto dni, da je prerezal vprašanja in zadeve glede miru v Evropi. Waterloo pa je pritisnil vsem tem važnim posvetom in ukrepom, svoj odločilni pečat.

Zda se bo pokazalo, kakšen vtis in kakšne uspehe bodo imeli na splošno, sestanki in posveti pogovarjev držav, ki so, med lu- bezenskimi zapletljivi in zabavnimi odločili o usodi svojih držav, in kako bo z vsem tem zadovoljen bog Mars?

Jožef Löbel:

V boju proti bakterijam

Dejstvo, da Pasteurjev nauk ni pustil in učenja- karaki, temveč zgovoren in poln ognja, ne nespoteuje strogi objektivnosti njegovega dela, ki je zrazeno na podrobnem opazovanju. In to opazovanje je sad pre- senetljive pridonosti in vztrajnosti.

Lahko torej navedem brez vsakega pomeničnega namena nasproti Kochovim besedam, ki ste jih Vi na- vedli, besede, ki jih je izrekel Pasteur: »Grki so spo- znali skrivnostno silo, ki je za stvarni, ter so jo opre- delili z zelo lepm izrazom: našli so besedo entuziazem, ki pomeni notranjega Boga. Blagor njemu, ki nosi v sebi Boga, bodisi kot ideal lepote, umetnosti, domo- vine, krščanske kreposti. Iz njega izvirajo velike ide- je in velika dejanja, ki jih vse razsvetljuje Neskonč- nost.«

Se enkrat hvala in pozdrav! Tvoj tovariš in prijatelj

Martin Alexius.

Dr. Bogoslav Alexius, zdravnik v Kronovem, sinu Martinu v Parizu.

Dragi sin!

Vračam Ti kot prilogo pismo Tvojega prijatelja Hagerja, Prosim Te, sporoči mu moje hvaležnost za ljubezvalne in točne informacije.

Torej to, kar sem domneval o dr. Robertu Kochu, je bilo resnično. Kdo bi si takrat mislil, v Göttinge- nu, da bo tisti brezpomembni post postal slavni zdrav- nik in takorekto znanstvenik! Mnogo let nisem vedel sploh več zanj in sem nanj pozabil. Toda v življenju se često zgodi, da kadar je naša pozornost obrnjena na koga radi kakšnega dogodka, sledi temu dogodku še drug. Istega dne, ko sem prejel Tvoje pismo, sem bral v svojem zdravniškem glasilu, da je dne 24. mar- ca imel Koch v avli fiziološkega inštituta na berlins- ki univerzi konferenco o svojem drugem odkritju. Za slučaj, da si prejel članek, ki vsebuje to novico, sem ga priložil pismu. Ne boš ga bral brez koristi.

Moje nerazpoloženje je minilo, Bogu hvala, in zdaj se zelo dobro počutim. Prav tako mati in sestra. Pozdravlja Te Tvoj oče.

Dr. Martin Alexius iz Pariza svojemu očetu dr. Bogo- slavu Alexiusu v Kronovem.

Dragi oče!

Kako si mogel misliti, da bi prezel Kochovo konferenco? Že več dni se v našem inštitutu govoril sa- mo o tem. In kako moreš misliti, da je ne bi bral s koristjo? Kar požri sem jo, skoraj na pamet sem se je naučil.

Preprosto in jasna razlaga tuberkuloze ki jo je razvil Koch na seji dne 21. marca, je največji dogo- dek, ki sem ga kdaj doživel na zdravniškem zboro- vanju.

Ze zaradi svojih uspehov. Povzročitelj bolezn. ki je najbolj razširjena in ki se je človek najbolj bolj, nasproti kateri smo bili dosedaj v popolni ne- moči. Je zdaj odkrit! Tuberkuloza je infekcija, o ka- teri zdaj že moremo narediti diagnozo, se moremo pred njo že braniti in katero bomo nekoč premagali! Mislim, da naša znanost ni nikoli odkrila tako veli- kega in pomembnega.

In načln, kako se je odkritje objavilo! Nobeno sodišče ni videlo težnjega postopka! »Corpus de- lette« je bil na vpogled vsakemu zdravniku. Bacil tuberkuloze je bil na mizi v obliki čistega goščka, udeleženi so ga lahko opazovali skozi drobnogled v barvanih preparatih ali pa v sijajnih mikrofoto- gramih.

Koch je iskal bacil in ga našel. Združili je v se- bi ogromno silo velikana ter potrpežljivost prtilkav- ca. Mislim, da moremo samo mi bakteriologi oceniti njegovo odkritje. Zdi se nam celo težje, bolj pusto- lovske in fantastične kakor pa Kolumbovo.

Kakor Kolumba je tudi Kocha pri njegovem delu vodila domneva, da mora bivati to, kar išče.

Toda nobena izmed znanih poti ni vodila do za- zelenega cilja. Vse metode gojenja in barvanja, ki so bile dosedaj v rabi, so bile neuspešne. Nekega dne pa mu je prišla sreča nasproti. Stokrat je že pobar- val z modro mitlenko barvo kose tkiva jetičnih morskih prešičkov ter jih pregledal, ne da bi kaj opazil. Nekega dne pa je slučajno opazoval kos dro- bnoglednega stekla, ki je ostal štrilindvajset ur v barvani raztopini. Prvič je tedaj opazil drobne mi- krobove paličice, ki so bile modro pobarvane. Še en- krat je pobarval isti material z modro mitlenko barvo ter z velikim pričakovanjem pogledal skozi drobnogled. Ni! Toda to je bil trenutek, ko je nje- gov veliki um oplozil slučaj. Prišlo mu je na misel, da je bila stara raztopina prav zato uspešna, ker je bila stara, to je, ker je v času štrilindvajsetih ur prestala neko spremembo. Po naporih raziskovalnih je ugotovil, da se je neznatna množina amonijaka (v slabem zraku laboratorija se nahajajo vedno sledovi amonijaka) spojila v štrilindvajsetih urah z modro mitlenko barvo ter na ta način povzročila pobarva- nje bacilov. Prelizusil je še enkrat, če trdi hotena primes amonijaka privede do istega učinka, to je, da pobarva bacile. Izdidi je bil uspešen. In tako je na- stala metoda, kako se izolirajo ter naredijo vidne mi- krobi jetike.

Zda je bilo lahko dokazati, da so v vsakem je- tičnem tkivu navzoči isti bacili, ki manjkajo v vsa- kem drugem raziskovalnem materialu, bodisi da izvi- rajo od zdravih ljudi in živali, bodisi, da pripadajo ljudem in živalim, ki bolehaajo na drugih boleznih.

(Dalej.)

252.000 tonami, leta 1940. je število dovršenih ladij naraslo na 53 s 444.700 tonami, dočim je bilo lani dograjenih 95 ladij s 749.000 tonami. Sicer so Ame- ričani napravili velik načrt za bodočnost, toda treba bo počakati, kako se bo ta načrt uresničil.

Preden je Napoleon pobegnil z Elbe, so na kongresu obravnavali različna pereča vprašanja, ki sicer še niso bila uradno potrjena, ven- dar dokončno določena in pripravljena za podpis pooblaščenecv kon- gresa, tako tudi vprašanje Poljske in Saške, obnova pruske monar- hije, povečanje hanovskega kraljestva in ustanovitev Nizozemske. Vsa ta vprašanja, so bila zelo kočljivega značaja, kakor pravi Talley- rand, in bi lahko vsak čas izzval vojno, toda ne več proti Napoleonu, temveč med zavezniki samimi.

Vprašanje Saške je še prav posebno zanimalo Talleyranda pa tudi francoskega kralja. Oba je skrbelo, da bi Pruska ne bila čez mero povečana. Prusija in njena soseda Rusija bi pomenili veliko nevarnost za vso Evropo, najbolj pa za Francijo, ako bi se vezali. Da bi dokončno uredili tudi te zadeve, so potovali v Pressburg princ Beneventski, knez Metternich in Wellington. Tam je bival tudi oni nesrečni kralj, čigar največja napaka je bila, da je ostal zvest Napoleonu, medtem ko so se mu vsi drugi izneverili. Zda je šlo za to, da ga pripravijo na to, da sprejme odločitev velesil, ki name- ravajo razpoloviti njegovo kraljestvo.

Talleyrand je bil prepričan, da je ta zadeva pravično urejena. Prvo, kar so pooblaščenec obljubili, je bilo to, da Prusija na noben način ne bo ogrožala francoske meje.

Ko je bila urejena tudi ta točka, je bil pomirjen. Tolažil se je s tem, da pomeni ozemlje ob Renu, ki ga je odstopil Nemčiji, za to državo prej izgubo kot pridobitev. Človek se vedno na kak način potolaži. Tudi Talleyrand se je potolažil, četudi ga je zaradi izgube ozemlja pekla vest.

(Dalej.)

Drobne novice

Koledar

Petek, 21. avgusta: Ivana Šantalska, vdova: Bernard Ptolomej, opat in ustanovitelj reda; Basa, mučenica; Privat, škof in mučenec.
Sobota, 22. avgusta: Hipolit, škof in mučenec; Timotej, mučenec; Antuza, mučenica; Simforijan, mučenec; Marcial, mučenec.

Osebnosti

— Poročila sta se pretekli teden v cerkvi sv. Družine v Mostah g. Garbaja Franc, strojni tehnik, in gđ. Hoteš Nada. Obilo sreče in božjega blagoslova!

BRANKO HLAVATY, Zagreb
ELIZABETA WANTZL, pl. RAINHOFEN,
Rahenburg
poročena
Zagreb, 8. avgusta 1942.

— Časnikar Aleksander Nikotera bo nocoj začel po radiu Ljubljana vrsto svojih predavanj pod naslovom: »Razgovori s slovenskim ljudstvom.« — Prvo predavanje ob 21.45.

— Dodatek za bresje in misale. Dne 9. januarja 1942 je kongregacija sv. obredov izdala poseben masni formular za godove papežev svetnikov in zaveznih dodatke v bresju. Opozorjamo, da ima ljudska knjigarna v Ljubljani te formulare že na razpolago. Cena formularja za misale je 1.50 lir. Cena formularja za bresje je 1 lir.

— Iščemo akviziterjev za Ljubljano in deželo za dobro vpeljano stvar. Ponudbe na upravo »Slovenec« pod »Akviziter«. Pri upravi je tudi naslov tvrdke.

— Mesečna prijava zalog gradbenega lesa. Vse tiste, ki še niso vložili mesečne prijave gradbenega lesa po stanju zadnjega dne preteklega meseca, dasiravno je rok potekel že 5. t. m., vabimo, da nemudoma sestavijo prijavo v treh izvodih ter jo pošljejo na naslov: Združenje industrije in obrtnikov za Ljubljansko pokrajino, Ljubljana, Beethovnova ulica 10. Ponovno opozorjamo, da morajo predložiti prijavo tudi v primeru, ako v preteklem mesecu niso imeli nobenega prometa in nimajo nobene zaloge gradbenega lesa. V zadnjem primeru morajo prav tako predložiti pravilno podpisano prijavo v treh izvodih s pripombo »negativno«. Nepredložitev prijave more imeti za posledico poleg kazni tudi zapleno neprijavljenega blaga. — Pokrajinska zveza delodajalcev Ljubljanske pokrajine.

— Hladno in megleno. Gotova leta je prav med mašami, kakor nazivljemo dolgo med Velikim in Malim Smarom, pritiskala huda vročina in je nastopala po mnogih krajih prava suša. Cerkniško jezero je navadno prav ob tem času usahnilo in se je tam pričela velika košnja jezerine ali kravine, kakor pravijo tamošnji ljudje travi, ki je ob robu zelo ostru in raste v jezeru. Letos je avgust razmeroma hladen in tudi primeren deževen. Jutra pa so zelo meglena. V četrtek jutraj se je gosta megla razlezala ne samo po širnem Barju, marveč tudi po vsem Ljubljanskem polju. Megla je dolgo časa valovala. V sredo je bilo prav tako sprva megleno, pozneje oblačno. Popoldne je posijalo sonce. V četrtek jutraj je bila zaznamovana nekoliko nižja jutranja temperatura kot v sredo. Toploter je dosegel jutranji minimum +13.8 stop. C. Dnevni maksimum v sredo pa se je napram prejšnjemu dnevu dvignil za nekaj stopinj na +26.4 stop. C. Barometer je v četrtek jutraj dosegel 765 m/m stanje za 1 mm nad normalo.

— Jemala je iz živilske zaloge. Gospa Poldka je imela v svojem gospodinjstvu živilsko zalogo. Pri njej je bila kot gospodinjstva pomočnica uslužbena 19letna Rezika, ki je poleg hrane prejela 160 lir mesečne plače. Rezika je službo odpovedala brez tehtnejšega razloga, ko je pri

tej gospodinji služila že nad 2 leti in se ni nikdar pritožila. Gospodinja Poldka pa je kmalu nato opazila, da so ji iz zaloge izginile znatne količine živil. In Rezika je zdaj bila obtožena pred kazenskim senatom zaradi zločina tatvine, da je letos spomladj odnesla gospodinji Poldki 5 kg masti, 6 kg fig, 5 kg sladkorja, 20 kg bele moke, 2.75 m šifona, 200 lir gotovine in zlato verižico. Pred sodniki je Rezika tatvino živil priznala, zanikala pa tatvino verižice in denarja. Izgovarjala se je, da je jemala živila za priboljšek, ker je dobivala slabo in pičlo hrano. Gospodinja kot priča pa je povedala, da je obtožena dobivala hrano, kakoršno je imela družina brez razlike. Zaradi zločina tatvine v smislu obtožbe je bila Rezika obsojena na 3 mesece strogega zapora, pogojno za 2 leti, ker doslej še ni bila kaznovana.

— Košnja otave je v polnem teku. Že prejšnji teden so nekateri gospodarji v Ljubljani in v okolici pričeli s košnjo otave, drugi pa so se bržčas ustrašili vremena, ki je sem in tja res po nekaj ur slabo kazalo in je tudi nekoliko deževalo. Zato so s košnjo otave pričeli šele zdaj. Avgust je res primeren mesec za košnjo otave, toda gospodarji bi morali otavo kositi že v prvi polovici, če ne že takoj v začetku tega meseca. Kakor so s prvo košnjo pričeli prepozno, nekateri so kosili celo v začetku julija — kar je njim in njihovim živini v škodo. — tako so zapozneli tudi s košnjo otave. Tretjič težko če bodo mogli nakositi nekaj zelene krme v pozni jeseni, kar bo važno, posebno zdaj, ko je suha krma precej draga. Kdor izmed lastnikov sena ali otave jo bo imel v jeseni ali pozimi na pretek, jo bo namreč lahko prodal po prav čvrsti ceni.

— Škodljivi metulji so se spet pojavili. Škoda, ki so jo gosenice škodljivih metuljev napravile letos na sadju in na kapusnicah, zlasti na jabolkih in zelju, se še ne da oceniti, gotovo pa je, da je večja, kakor pa smo spomladj domnevali. Meseca maja in junija je bil čas, da bi preganjali metulje in uničevali jajčeca teh metuljev, bodisi z obiranjem, bodisi s škropljenjem. Zdi pa se, da smo v pomladnih, oziroma zgodnjih poletnih mesecih ta mrčes premalom zatirali, zakaj sadje je ponekod po gosenicah zelo obledelo, enako tudi zelje. Zdaj se je že razvil drugi, pozno-poletni rod metuljev, ki veselo leta nad nasadi. Tudi ta rod je zelo škodljiv, ker prav tako odlega jajčeca. Tudi zdaj moramo uničevati metulje, kolikor le moremo, tako, da kolikor mogoče preprečimo zarod za prihodnje leto. Lepo uspevajoči nasadi in prihodnjem letu nam bod plačilo za naš sedanj trud.

Ljubljana

Prodaja mesa na odrezek G

V soboto, dne 22. avgusta bodo mesarji prodajali meso svojim odjemalcem kot običajno na knjižice; poleg knjižice pa mora vsaka stranka prineseti s seboj živilske nakaznice za mesec avgust, in sicer za vse člane družine. Mesarji morajo od živilskih nakaznic odstriti odrezek — G —.

Odrezek morajo mesarji nalepiti na papir ter jih nato izročiti najkasneje do torka 25. avgusta t. l. v pisarni Sindikata mesarjev in klobasničarjev v Ljubljani, Poljanska 42, od 16 do 18 popoldne.

Mesarje opozorjamo, da bodo v bodoče smeli prodajati meso samo onim odjemalcem, ki bodo v soboto dne 22. t. m. prinesli živilske nakaznice za mesec avgust in oddali odrezek — G —. Zato naj mesarji označijo število odjemalcev na knjižicah in v knjigi odjemalcev mesa. — »Prevoz« Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino.

1 Mestni trošarinski oddelek zaradi snajenja svojih uradnih prostorov v Lingarjevi ulici št. 1 ne bo posloval za stranke v petek in soboto, 21. in 22. t. m.

1 Tržni otoki na Vodnikovem trgu. Pred nekaj leti je mestna občina dala kolikor toliko uređiti Ljubljanski živilski, to je Vodnikov trg. Poprej je bil ta trg makadamiziran, to se pravi, da je bil ob deževnem vremenu blaten, ob suhem pa prašen. Na higieno živil to seveda ni dobro vplivalo. Tedaj so napravili na Vodnikovem trgu znane tržne otoke, ki so jih posuli z gramozom in katanizirali, enako so katanizirali, oziroma asfaltirali tudi prehode med otoki. Z Vodnikovega trga sta izginila prah in blato in tudi popoldne, ko smetarji pometajo trg, izgleda ta zdaj še vedno čist in gladek kakor miza. Toda živahni promet je otoke nekoliko obrabil, da so postali zadnje čase komaj zravnan s prehodi. Mestna občina namerava prihodnje dni otoke za spoznanje nekoliko dvigniti. Na Vodnikov trg so bili napeljeni zdaj vozovi peska in prod, ki pa

zorela po vojni največ s Finžgarjem, ki je v tem času napisal svoje lepe novele. Ivan Cankar, katerega Zbrana dela so izšla sedaj v 20 zvezkih, je največji slovenski pisatelj. Cankar je bil novoromantik, ki je problematiko življenja pojmoval duhovno ter se s problemi svojega dela postal izhodišče vse povišne slovenske generacije. Ksaver Meško je prinesel v slovensko literaturo turgenjevsko psihološko novelo. Ivan Pregelj se je razvil takoj po vojni, ko so bile metafizične in religiozne ideje najvišje. Tako je postal Pregelj predstavnik slovenske katoliške umetnosti in je svoje realistično pojmovanje sveta poduhovil z usodnimi borbami telesa z duhom, s čimer je ustvaril novi pripovedni moderní barok, ki je poln naturalizma, pa tudi poln hrepenenja po Bogu in rešitvi duše. France Seljak je v nekem pogledu drugi Pregelj. V bistvu je nadaljevalec naturalistične psihološke povesti, neizčrpen fabulist, življenjsko neposreden. Tako se obadva dopolnjujeta. Večkrat opisujeta oba isti čas in svojo domaćo, rodno pokrajino. Seljak je najplodovitejši slovenski pisatelj, izdal je že 50 leposlovnih del! Od novelistov iz Ljubljanske Zvona se je izkristaliziral v markantno osebnost, ki je napisal veliko skladbo Sempeter.

Kakor je bil pisatelj Ivan Cankar predstavnik moderne novoromantičnega časa, Ivan Pregelj povišnega duhovno realističnega in religioznega čustvovanja, tako je v najnovejšem času prišel na prvo mesto Miško Kranjec, ki je izdal že 11 knjig. Doma je iz Prekmurja. Izšel je iz Cankarja in spočetka kazal ne navadno mnogo pokrajinske poezije novega dela domovine, ki je doslej nismo poznali v slovstvu. Tak je današnji obraz slovenskega slovstva. t.d.

je zaradi zadnjega dežja moker. Zdaj ta pesek, oziroma prod suše okoli Mahrove hiše, ko bo pa suh, ga bodo premetali na otoke, ki jih bodo pozneje ponovno katanizirali. Tako bo trg dobil prihodnje dni ponovno bolj prijazno lice.

1 Varujte se bolezenskih klic, ki na vsakem, koraku strežejo po vašem zdravju in življenju, ko se nevarnosti najmanj zavedate. Najraznovidnejše nalezljive bolezni vam groze ob vsaki uri povsed pri nakupovanju po trgovinah in na trgu, doma pa posebno pri pripravljanju jedi ter pri jedi sploh. Že smo opisali, kako nevarne prenašalke nalezljivih bolezni so muhe, predvsem smo pa opozorjali, da je najzanesljivejša varstvo pred nalezljivimi boleznimi snaga in spet — snaga. Mestni fizikat je že na tisoče ljubljanskih prebivalcev cepil proti nevarnemu tifusu, ki se posebno rad pojavi ob vročini, ko dozoreva sadje. Cepljenje proti tifusu z zaščitnimi tabletami je pa zanesljivo varstvo pred to težko, nalezljivo boleznijo, poleg tega pa brez kakršnih koli neprijetnih ali slabih posledic. Kdor še ni cepljen proti tifusu, ima do zadnjega dne tega meseca še vedno priloiko. Če pride na mestni fizikat v 11. nadstropje Mestnega doma vsak delavnik od 8 do 10, kjer dobi popolnoma brezplačno za cepljenje proti tifusu potrebne zaščitne tablete. Kdor tablete vzame s seboj domov, naj se natanko ravna po navodilu, kako je treba tablete jemati, da bo cepljeni zanesljivo varen pred tifusom. Prvi dan zaužijemo samo eno tableto, druge dneve pa po dve. Zanesljivo pa učinkujejo tablete samo tedaj, če jih jemljemo popolnoma tešči in tudi še uro potem, ko smo eno ali dve tableti zaužili, ne zaužijemo ničesar. Kakor rečeno, pravilno uživanje zaščitnih tablet res zanesljivo obvaruje zdravje pred tifusom, čeprav cepljeni med cepljenjem in tudi po cepljenju ne občutijo prav nobenih neprijetnih ali slabih posledic.

1 Kupčije z zemljišči in hišami. Po zapisnikih zemljiške knjige v Ljubljani je bilo v času od 1. do 15. avgusta t. l. zaznamovanih le 12 kupnih pogodb, s katerimi je bil v zemljiški knjigi izveden prepis lastninske pravice na kupce. Prodano so bila nekatera zemljišča v mestu in okolici za kupnino od 2000 do 5000 lir. Vsa v tem času prodana zemljišča predstavljajo kupno vrednost 45.112 lir.

1 Konzum konjskega mesa. V Ljubljani je postalo veliko povpraševanje po konjskem mesu. Že desetletja poslujeta v Ljubljani dva konjska mesarja, ki sta imela gotova leta prav veliko

prometa, druga leta pa so za oba nastopila suha leta. Bila so leta, ko nista oba ubila niti 100 konj, pa tudi leta, ko je šlo konjsko meso dobro v kup. Zadnje mesec je bil konzum konjskega mesa dvignil. Konjska mesnica na Sv. Petra nasipu je gotove dneve izredno dobro obiskana. Zanimivi so nekateri podatki o klanju konj za zadnja leta. Leta 1924 je bilo n. pr. zaklanih 308 konj, naslednje leto za 23 glav manj, v letu 1926 se je zakol konj dvignil na 451 glav, naslednje leto na 513 glav, v letu 1928, ko se pričela gospodarska kriza, celo na 609, v letu hude zime 1929 na 796, nakar je začel v letu 1930 konzum konjskega mesa padati in so to leto v mestni klavnici zaklali le 515 konj, v letu 1931 samo 235 in leta 1933 celo le 114 glav. Od 1933 do 1941 je bil zakol konj minimalen. Od 1941 naprej pa se je spet dvignil.

1 Bernauer in Oester: »Konto X«. Veseloliga o ljubezni in drugih nemodernih rečeh, kot jo imenuje avtor. Osrednji lik je vodja odvetniške pisarne Izidor Srakoper, ki zapleta in razpleta konflikte okrog skrivnostnega konta X. Učinkovita vloga komične stroke daje glavnemu igralcu mnogo prilike za razmah. Igra jo Danilo Gorinšek. Režija: Milan Kosič. Drama ponovi to delo v nedeljo ob 14, po znižanih cenah od 12 lir navzdol.

Naznanila

GLEDALISČE. Drama: Petek, 21. avgusta: zaprto. — Sobota, 22. avgusta ob 17.30: »Poročno darilo«. Izven Zluzane cene od 10 lir navzdol. — Nedelja, 23. avgusta ob 14: »Konto X«. Izven Zluzane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: »Vdova Rošinkar«. Izven Zluzane cene od 12 lir navzdol. — Ponedeljek, 24. avgusta: Zaprto.

Radio. Petek, 21. avgusta. 7.30 Operetna glasba — 8. Napoved časa. Poročila v italijanski — 12.20 Laha glasba — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Koncert tereta Dobriček — 13. Napoved časa. Poročila v italijanski — 13.15 Poročila Vrhovnega Povelstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.25 Orkester Cetra vodi dirigent Barziza — 14. Poročila v italijanski — 14.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Siljanec. Pisana glasba — 14.45 Poročila v slovenski — 15.15 Mali orkester vodi dirigent Silfonia — 17.35 Koncert tenorista Antona Sladoljeva — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Komorna glasba — 20. Napoved časa. Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Vojaske pesmi — 20.45 Koncert čeliste Massima Amfiteatrofa — 21.30 Koncert klavirnega tria — 22.10 Koncert Adamičevega orkestra — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarni: mr. Leustek, Resljeva cesta 1, mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta 48.

Kaj je novega pri naših sosedih?

Z Gorenjskega

Delo mladinskega oddelka v filmu. Zene in dekleta iz Radovljice in okoliških skupin so bile sklicane, da jim pokažejo v filmu delovna področja mladinskega oddelka nemške ženske zveze. Nad 200 žen in deklet se je zbralo. Pred filmsko uro so dijakinje, ki so na zaposlitvi, zaplele nekaj pesmi. Oba filma sta pokazala slike iz tečajev materske službe in delo v nekem mladinskem žetvenem taborišču. Nemške pesmi so zaključile prireditve.

Kaznovana navijalka. Te dni je prišla pred urad za nadzorovanje cen žena, ki je prodajala gobe visoko nad dopustnimi cenami. Dobil je za slušeno plačilo. Tudi kupci bodo kaznovani, če bodo plačali previsoke cene.

S Spodnjega Stajerskega

60-letnico svojega rojstva je 18. avgusta obhajal zlatar Mihael Koren v Trbovljah. Jubilar je eden izmed redkih zlatarjev, ki so obranili tradicijo te obrti in jo še izpopolnjujejo. Koren je pred tridesetimi leti ustanovil v Trbovljah svojo obrt, v kateri je danes zaposlenih dvajset delavcev. Umetniški izdelki tega obrata so bili nedavno razstavljeni tudi na razstavi o priliki okroglega dneva, ki jo je priredila Domovinska zveza.

Umrla sta v mariborski bolnišnici 56 letni poljski delavec Ivan Šabec in 71 letni klepar državnih železnic Franc Volk. V Mariboru sta umrla jetniški paznik v pokoj De Corti Alojzij, star 70 let, in 56 letna vdova po geometru Stefanija Zeulka. V Zabljeku pri Mariboru je umrla vdova po železničarju Elizabeta Lešnik, stara 69 let.

Srečen izid nevarne nesreče. 14 letni pomožni delavec Jožef Belesič iz Teznea je hotel z enovprežnim vozom na Pljusk cesti pri Mariboru peljati čez železniško progo. Pri tem ga je pa zgrabila iz Maribora došla lokomotiva in razbila voz. Mladega voznika je vrglo na stran in je k sreči odnesel le lahke poškodbe. Tudi konj je bil le nekoliko ranjen.

Z drevesa je padla. Na nekem kmečkem posestvu v okolici Maribora je hotela uradnica Hilda Garibaldi iz Maribora na drevesu sama trgati češnje. Nesreča pa je hotela, da je stopila na suho vejo, ki se je odtrgla in uradnica je padla na tla. Zlomila si je kost v levi rami, poleg tega pa se je tudi notranje precej hudo poškodovala. Prepeljali so jo v mariborsko bolnišnico.

Iz Hrvaške

Romanje bivših vojakov k Mariji Bistrički se je vršilo na Veliki Smaren. Udeležili so se tega romanja bivši vojaki iz vojne od leta 1914—1918, ter sorodniki padlih vojakov. Romanje organizira težki invalid Okroša pl. Marin iz Koprivnice. — Sv. mašo jebral nadškof Stepinac, cerkven govor pa je imel bivši vojni kurat jezuit p. J. Müller. Po sv. maši je bila procesija ter spominjska svečanost za mrtve.

Za zvezo Adrijanskega morja s Črnim morjem, ki bi bila izvedena po starem hrvatskem načrtu generala Filipa Vukasovića iz 18. st., se sedaj zavzemajo tudi madžarski časopisi, ki poudarjajo važnost te linije za Srednjo Evropo ter važnost Hrvatske države pri tem. Ker je Sava plovna do Siska, Kolpa pa do Karlovca, bi bilo treba izpeljati kanal samo od Karlovca do morja, kar ne predstavlja danes nobene tehnične ovire. Hrvati podpirajo to težnjo kot svoj davni načrt.

Zaradi izredno uspešga »Umetniškega tedna«, ki je bil organiziran na prostem — na Katarinskem trgu — v okviru letošnje proslave žetve, se sedaj zavzemlje Hinko Wolf, naj se v Hrvatski po vojni uvedejo stalna gledališča na prostem pod naslovom »Hrvatske svečane igre«. Tu naj bi se predstavljale glavne hrvatske drame, pa tudi pevske tekme in nastopi ter folklorne prireditve Torej nekaj podobnega, kar smo pri nas že prakticirali.

Opustošeni Prijedor. »Hrvatski narode« prinaša široko reportažo o nasiljih in puščenju partizanskih čet v Prijedoru, kjer so bili partizani gospodarji dober mesec dni. — S slikami je pokazano, kako so uničevali imetje prebivalcev, izropali mesto in pobili na stotine ljudi, zlasti vse člane pevskega društva, ustaške mladine, nogometnega društva in drugih hrvatskih združb. Mesto so osvobodile hrvatske domobranske čete z zavezniškimi nemškimi četami.

Sarajevska radijska postaja bo dobila svojo novo zgradbo, ker stara več ne zadostuje potrebam, obenem pa bo dobila tudi nove stroje, ki so že naraščeni.

»Hrvatski Domobran« je naslov hrvatskemu dnevniku, ki izhaja v Južni Ameriki v Buenos Airesu ter je urejan povsem v ustaškem smislu. Sedaj ekscerpirajo hrvatski dnevniki vsebino slavnostne številke od 10. marca t. l., ki je prispela v Zagreb ter je posvečena obletnici Nezavisne Hrvatske Države. Ta jubilejna številka je dokaz, da so Hrvatje v Argentini in Južni Ameriki povsem za Poglavnikovo politiko ter so pripravljeni za Novo Hrvatsko darovati vse žrtve.

Dolgin - Debeluh - Ostrogled

Risbe: ROM — Besedilo po K. J. ERBENU

87.

OSTROGLED JE NAMREČ VIDEL, V KAKŠNI ZADREGI JE KRALJEVIĆ. ZATO JE DOLGIN KAR SREDI POTA VRGEL — PRISTAN, IZ KATEREGA JE VSTALA KRALJICNA PRED CAROVNIKOM.

88.

V TEM HIPU POCI CAROVNIKU ZALOBROČ OB PASU, OBUPNO SE PRIME V GLAVO, ZAVPIJE IN — KAJ?

KULTURNI OBZORNIK

Slovaki o sodobni slovenski prozi

V antologiji slovenske moderne proze, ki jo je pod naslovom »Za križem« prevedel K. Geraldini in izdala Matica Slovaška, je na notranji strani ovitka kratak oris slovenske moderne proze. Prinašamo ga v prevodu, da vidijo naši bralci, kako je slovaška javnost informirana o slovenskem pripovedništvu zadnjih dvajsetih let:

»V sodobni slovenski prozi ne gre iskati izrazitke mejnika med literaturo sedanje in predsvetovnojnove dobe. Vojna in čas sta rodila nekaj motivno novih umetniških del, tako Finžgarjev vojni roman Prerokovana in Boji. Cankarjevo narodno simboliko Podobe iz sanj toda na slovensko književnost je imela največji vpliv v tem, da je za nekaj let zadrževala novo realistično generacijo, ki se je tako lepo začela uveljavljati l. 1914 v revijah Dom in svet in Ljubljanski zvon in katero je zaplovala tedanja fronta; na drugi strani pa s tem, da je prav s koncem vojne zvezana smrt Ivana Cankarja, največjega pisatelja »moderne«, kar bi nekako alegorično pomenilo zanik vse kadentno romantične dobe. Toda nedolgo vse dejstvo pokazalo, da je prav novi rod, ki se je pojavil v prvih letih po vojni, prišel v Cankarjevo ime in stopnjeval njegovo duhovno problematiko. V sodobnem pisateljskem življenju nastopa več generacij, ki se med sabo prepletajo in si med sabo izmenjujejo svoje prednosti. Starejša domačinska realistična generacija hprej moderne fin de siecla je do-

383

Kmalu nato je stopil poveljnik turške čete v šotor. A kako se je zavzel nad lepoto mlade Mirkove žene, sedaj njegove jetnice! Kar obstal je pred njeno veliko, vitko in častito postavbo. Da, to je nekaj takega, kar je iskal in česar bo njegov vladar vesel! Dolgo ji je gledal v oči in obraz, kakor da bi se ne mogel ločiti od njenega milega pogleda.

384

Zalika gleda nepremično v tla. Rdečica oblije njeno lice. Nedoželjnost odseva z njenega obličja. Neka vzvišenost in blagi mir ji sije z visokega čela. Globok vtis je napravila na poveljnika in njegovo dušo. Prej ljut in divji je postal sedaj krotek in miren. Blagi Zalin pogled ga je očaral. Njena dobrota in milina je ukrotila neusmiljenega Turka.

385

»Od kod si prišla, žena?« jo nagovori poveljnik v bosanskem jeziku. Toda Zalika molči, kakor da bi ne umela jezika, sorodnega njenemu. Njeno srce je okamenelo. Videla je v duhu že vso svojo nesrečo in v srcu slutila strašno usodo. Vedela je, da bo postala sužnja turškega poveljnika ter bo izgubila na veke — svojega dragega Mirka.

Iz Coubertinove zapuščine: »Sanatorij za zdrave«

Podobna zdravilišča so imeli tudi na Bledu in v Kamniku

Francoza Pierre Coubertina pozna vsak športnik in vsak izobraženec kot moža, ki je obnovil olimpijske igre po antičnem vzorcu in jih prilagodil sodobnim razmeram in potrebam. Coubertin je dal tem praznikom mladine sveta vsebino in obliko; v njegovi glavi se je porodila misel olimpijske zastave in tekmovalske zaprisege. Coubertin je določil spored olimpijskih iger, določil vse obredne podrobnosti odpiranja, proslave zmaga in zaključka. Kot mož visoke kulture, pedagoške resnobnosti in umetniške nadarjenosti si je prizadeval, da bi dvignil proslavo olimpijskih iger na tisto višino, ki bi jim dala moč trajnosti.

Coubertin pa ni gledal na šport ozkostransko; hotel ga je vključiti v splošno človeško kulturo. V športnem udejstvovanju mladine je videl mednarodne vezi, ki bi naj družile tekmovalce bližnjih in oddaljenih narodov, jim omogočile potovanja k prijateljskim srečanjem in jih navajale k medsebojnemu spoznavanju. Po Coubertinovi zamisli pa naj bi bil šport tudi izhodišče za nov, bolj zdrav in vedrojši slog vsakdanjega življenja. Coubertin ni bil eden tistih, ki so cenili samo »telesno vzgojo«, je pa globoko poznal tesne vezi med športom in zdravstvom.

O tem nam priča spis, ki ga je objavil l. 1907, in kateremu je dal naslov »Sanatorij za zdrave«. V tem spisu je izčrpno obdelal zamisel pravega sanatorija, vendar ne za bolnike, pač pa za zdrave. Ljudje, ki morajo vse leto delati brez odmora, zlasti duševni delavci, ki sedijo neprestano v zaprtih prostorih, naj bi žrpali novih moči za svoje udejstvovanje v sanatoriju, v katerem bi živeli kakor kmetje na deželi in v katerem bi imeli dovolj priložnosti za utrjevanje potom športa. »Za vse, ki iščejo ravnovesja med duševnimi močmi in med zdravjem, je tak sanatorij neobhodno potreben,« piše Coubertin.

Med poznavalci življenja je vedno več takih, ki trdijo, da počitnice niso za počitek, da ne tiči smisel dopusta v brezdelju, pač pa v spremembi udejstvovanja. Telesni delavci naj bi se lotili ob nedeljah in dnevih dopusta duševne hrane, duševni delavci pa bi se naj brigali za zanemarjenega »brata oslca«, za svoje telo in zdravje. Po Coubertinovem naj bi odšli v sanatorij za zdrave, v katerem naj bi gojili šport dvakrat po tri ure na dan. Ne igranje in športom, pač pa resno udejstvovanje, sistematičen trening je potreben, da se ti povrnejo moči in da si nabereš zdravstvenih rezerv za dolgo leto. Kdor je v poklicu tako okupiran, da nima časa za šport pod vedrim nebeom, ta bi se mu moral posvetiti vsaj o počitnicah.

Tako je pisal Coubertin 11 let po tem, ko je doživel svoj največji uspeh, obnovev olimpijskih iger in prvo proslavo l. 1896. v Atenah. Njegovega predloga o sanatoriju za zdrave niso realizirali, Coubertin pa ga tudi ni opustil. Na stara leta je še pisal o »športnih kurah« in v njegovi zapuščini so tudi našli tak spis iz l. 1928. Coubertin sam pa je ostal zvest svoji zamisli in se je kot starček pridno udeleževal v veslanju na Zenevskem

jezeru in zapisoval vsa opažanja, katera je ugotovil s telesno vzgojo na stara leta.

Podobna pota, kakor Francoz Coubertin, pa je ubral tudi župnik Kneipp. Njegova dela so bila pisana preprosto in prepričevalno. Kneipp je imel tudi pri nas veliko pristašev; starejši ljudje se bodo najbrž tudi spominjali, da je bil okrog leta 1900, na Bledu nekak sanatorij za zdrave (Rikli), ki je slovel doma in v svetu. Na lepem prostoru ob jezeru so imeli svoje Rikljev zdravilišče. — Gostje blejskega sanatorija so odklanjali letoviški luksus, nosili so lahka oblačila, hodili bos, se utrjevali s telesnimi vajami in uživali zdravo kmečko hrano.

Precejšen sloves je užival tudi podoben sanatorij v Kamniku in v Gradcu. Starejši Ljubljanci, ki so te sanatorije obiskovali, vedo povedati, da so videli na onem v Gradcu naslednji napis: »Voda sicer opravi svoje, zrak pa je višji in sonce najvišje.« Očividno ni šlo toliko za utrjevanje potom športa, kar je zlasti Coubertin zagovarjal, pač pa za knajpanje in sončenje, ter sploh za vodne in zračne kopeli. Od tistih časov je minilo nekaj desetletij. Med tem je prodiral športno gibanje vedno bolj v široke sloje, vendar ne toliko kot udejstvovanje, ki vrača človeku moči in ki utrjuje zdravje, pač pa v obliki tekmovalstva, prireditvev in lova za rekordi. Vse kaže, da se bomo morali še marsikdaj ozreti po starih vzorih, da bo postal šport resnično sestavni del kulture in da bo dobil pečat obče koristi.

Šport v kratkem

Milijon lir za dva nogometaša. V pretekli sezoni italijanskega nogometnega prevenstva se je povzpela Venezia iz Benek med najuspešnejša moštva. Naši bralci se bodo najbrž spominjali, da je bilo ime Venezije več časa med prvimi tremi na vrhu razpredelnice. Največ zaslug za uspehe Venezije pripisujejo izvrstnim igralcem Mazzoliju in Loichu. Te dni pa čitamo v »Hrvatskem narodcu«, da sta imenovana zapustila vrste Venezije. V bodoče bosta igrala za Torino, kar pomeni za Benečane občutno izgubo, za Torinoce pa dragoceno okrepitev.

Atletska reprezentanca Italije bo odpovala konec tega tedna v Zürich, kjer bo tekmovala z najboljšimi švicarskimi atleti. Lanzi Mario bo tekkel samo na 400 metrov.

Uspehi romunskih atletov. Dodatno k našemu poročilu o lahkoatletskem dvoboju v Breslavi, dodajamo še nekaj rezultatov, katere so dosegli reprezentanti Romunije: tek na 100 metrov Mdina 11 sek., tek na 400 m Ludu 51,9 sek., 1500 metrov Talmaciu 4:41,5 min., kroglu Gurin 14,18 m, disk Havaletz 42,51 m, daljina Nistor 6,70 m. Vsa prva mesta so zasedli Nemci, Romuni pa le nekaj drugih mest, največ pa tretjih in četrtih.

50.000 gledalcev je opazovalo v Poznanju boksarske tekme med Hrvati in Nemci. Prire-

ditev so organizirali kar na javnem trgu Wilhelmplatz. Poročila pravijo, da so bili nemški boksarji bolj izkušeni, priznavajo pa Hrvatim, da so se srčno borili. Najboljši med Hrvati je bil Milan Meglica, ki je premagal Priesza iz Hamburga in dosegel za svoje barve edino zmago. Meglica je tekmoval v peresni skupini.

V slovaški krožni dirki, ki je vodila po 900 kilometrov dolgih cestah, je zmagal Karl Müller. Bil je prvi na štirih etapah, vseh pa je bilo pet. Naslednje mesto so zasedli Krampl, Blišnak in Burza.

O švedskih atletih prejemamo še vedno najboljše novice. Na nedeljskem prvenstvu v Stockholmju je pretekel Helström 5000 m v 14:25,4 min., Erikson pa je pognal kopje 68,39 m daleč. Tudi v skokih je padlo dvoje lepih znamk: 1,92 m v višino in 7,27 m v daljino.

»Siamska dvojčka« — rojena v Argentini

»Siamska dvojčka« je — po sporočilu lista »Giornale d'Italia« — rodila neka 26 letna Italijanka v Pozo Puerto, v provinci Santiago des Estero v Argentini. Prvi tak par, ki izhaja od njega tudi ime, je bil rojen v maju leta 1811 v Macklongu v Siamu. Dvojčka sta bila rojena kot otroka kitajskega očeta in siamske matere in sta živela v dvojnem zakonu z dvema sestrami, in sta imela vsak po 9 otrok. Chang, eden od dvojčkov, je umrl 17. januarja 1874, torej v starosti 63 let, drugi pa je umrl čez nekaj ur nato. Umrla sta na svoji farmi v Severni Karolini.

Zahvala

za premmoge ustne in pismene izraze in dokaze iskrenega sočutja, ki sem jih prejela ob težki izgubi moje ljubljene sestre

Jerice Zemljanove

ravnateljice gospodinske šole Mladika v pok.

Posebno zahvalo izrekam g. prof. dr. Lavriču, ki ji je tešil s svojo globoko čustvenostjo, nežnim razumevanjem in z izredno ljubeznivostjo njeno bridko trpljenje in ji dal tudi duševne utehe in tolažbe. Nadaje se zahvaljujem še kliniki g. dr. Lušickiju, gospe dr. Merljakovi, gospodoma domačima zdravnikoma Leonišču dr. Čadežu in dr. Polanjsku, g. svetniku dr. Rusu za njegove prijateljske obiske, č.č. sestram Leonišču za skrbno in požrtvovalno postrežbo in nego v bolnici, g. prof. dr. Kotniku za tolažbo svete vere, prečastiti duhovščini sv. Cirila in Metoda, zavetišču Lichten-thurnovega zavoda, gospe Micki Grošljivi za njen v srce segajoči nagrobni govor, g. profesorjem mestnega liceja in zastopnikom raznih društev, posebno pa vsem njenim ljubim prijateljem, tovarišcem, prijateljem, znancem in znancem, njenim dragim nekdanjim gojenkam za veliko skrb v boleznih in ob smrti, za vse poklonjeno, krasno cvetje, spremstvo na njeni zadnji poti ter izraze res iskrenega sočutja. Vsem skupaj in vsakemu posebej najsrčnejša hvala! Bog plačaj!

V Ljubljani, dne 20. avgusta 1942.

Francka Zemljanova, sestra,

Giovanni Verga

46

Tone Nevolja

Roman.

»In če bi ne bila »zadovoljno srce«, ali bi se stvari menjale? Ko nekdo ničesar nima, je boljše, da odide, kot je to napravil boter Alfio Muha.«

»Isto kar pravim jaz!« je vzklilnik Tone. »Najhujše je izseliti se iz svoje vasi, kjer vas celo kamni poznajo, in mora vam parati srce, ko jih pušate za seboj na cesti. Blagor oni ptici, ki gnezdi v svoji vasi.«

»Bravo, Sveta Agata!« je zaključil ded. »To se pravi pametno govoriti.«

»Da,« je zagodrnjal Tone, »ko pa se bomo oznojili in utrudili, da si napravimo gnezdo, nam bo manjkalo prosa. In ko nam bo uspelo, da spet dobimo hišo pri nešpletem drevesu, se bomo dalje vbadali od ponedeljka do sobote in znova bomo tam, kjer smo bili.«

»O ti, ali nečeš več delati? Za kaj bi hotel biti? Za advokata?«

»Jaz nočem biti za advokata!« je zagodrnjal Tone in odšel spat zlovoljen.

Toda od tedaj dalje ni mislil na drugo, kot na ono življenje brez skrbi in truda, ki so ga imeli drugi. In zvečer, da bi ne poslušal onega brezmišelnega klepetanja, se je postavil na vrata s hrbitom naslonjenim ob zid, da bi gledal ljudi, ki so hodili mimo, in prebavil svojo zlo usodo. Tako se je vsaj odpeljal za naslednji dan, ko bi znova opravljal isti posel, enako kot osel botra Muhe, ki je napihoval hrbit in

čakal, da ga okomotajo, čim bi videl, da jemljejo sedlo! »Oslovska para! To smo mi! Delovna para! In bilo je očito, da je sit onega pasjega življenja in hotel je oditi iskat sreče, kot ostali. Tako da ga je njegova mati, ubožica, božala po ramenih, božala ga je tudi z zvokom glasu in z očmi, polnimi solza in gledala ga je nepremično, da bi mu čitala v srce in ga ganila. Toda on je govoril ne, češ, da bi to bilo boljše zanj in zanje; ko pa bi se vrnil, bi vsi bili veseli. Uboga žena vso noč ni zatisnila oči in je močila blazino s solzami. Nazadnje je ded to opazil in je poklical nečaka ven poleg kapelice, da bi ga vprašal, kaj mu je.

»Korajžo, kaj je novega? Povej svojemu dedu, povej!«

Tone je skomizgnil z rameni. Toda starec je dalje pritrjujoče kimal z glavo, pljuval in se praskal po glavi, iščeč besedi.

»Da, da, nekaj ti roji po glavi, dečko moj! Nekaj, česar ni bilo popred. Kdor hodi s šepavci, ob letu šepa.«

»Je, da sem siromak! To je, vidite!«

»No! Kakšna novost! Nisi vedel tega? To si, kar je bil tvoj oče in kar je bil tvoj ded! Najbogatejši je na svetu, kdor si najmanj želi!«

»Boljše je zadovoljiti se kot tožiti.«

»Lepa tolažba!«

Tokrat je starec takoj našel besede, ker je čutil srce na ustnicah:

»Vsaj pred svojo materjo ne govori tega.«

»Moja mati... Boljše je bilo, da me ni rodila, moja mati!«

»Da,« je pritrdil gospodar Tone. »Da, boljše, da te ni rodila, če moraš danes govoriti na tak način.«

Nekaj časa Tone ni vedel, kaj bi rekel. »No, torej!« je nato vzkliknil, »delam to zanj, za vas in za vse. Hočem me obogatiti, svojo mater! To hočem, vidite. Zdaj se vbadamo s hišo in z Menino doto; potem bo odrasla Lia, nato bo še nekoliko slabih letin in tako bomo vedno tičali v bedi. Nočem več živeti takega življenja. Hočem, da menjam stan, jaz in vi vsi. Hočem, da postanemo bogati, mati, vi, Meni, Aleš in vsi.«

Gospodar Tone je na široko odprl oči in je prežvekoval tiste besede, kakor da bi jih imel pogoltniti. »Bogati!« je govoril. »Bogati! In kaj bomo delali, ko bomo bogati?«

Tone se je popraskal po glavi in je tudi on pričel razmišljati, kaj bi delali. »Delali bomo, kar delajo drugi... Ničesar ne bomo delali, ničesar!... Šli bomo živeti v mesto, da ne bomo ničesar delali ter jedli testenine in meso vse dni.«

»Pojdi, pojdi ti živeti v mesto. Kar se mene tiče, hočem umreti, kjer sem rojen.« In ko je mislil na hišo, v kateri je bil rojen in ki ni bila več njegova, je spustil glavo na prsi. »Ti si deček in ne veš tega!... Ne veš tega!... Videl boš, kaj je to, ko ne boš več mogel spati v svoji postelji in ko sonce ne bo več prihajalo skozi tvoje okno!... Videl boš to! Pravim ti jaz, ki sem star! Ubožec je kašljal, da se je zdelo, kot da se duši, in z ukrivljenim hrbitom je žalostno stresal z glavo: »Vsaki ptici so ljubi njenega gnezda klici! Vidiš li one vrabce? Jih vidiš? Vedno so svoje gnezdo napravili tam, vedno znova ga bodo napravili in nočejo proč.«

»Jaz nisem vrabec. Jaz nisem žival kot onile!« je odgovoril Tone. »Nočem živeti kot pes na verigi, kot osel botra Alfia, ali pa kot motovilasta mula, ki neprenehoma vrti kolo. Nočem umreti od gladu v kakem kotičku ali pa končati v žrelu morskega volka.«

»Rajši zahvali Boga, ki ti je dal, da si se rodil tu, in čuvaj se, da bi šel umreti daleč od kamnov, ki te poznajo. Kdor staro zaradi nove pusti, na slabše naleti!« Bojš se dela, bojš se siromaštva. In jaz, ki nimam več ne tvojih rok, ne tvojega zdravja, se ne bojim, vidiš! Dobrega krmarja preizkusiš v viharjih. Bojš se, da bi moral služiti kruhi, ki ga ješ, to je tebi! Ko mi je dobra duša tvoj ded zapustil »Previdnost!« in petero ust, da bi jih nasitil, sem bil mlajši od tebe in se nisem bal. Izvrševal sem svojo dolžnost brez godrnjanja in izvršujem jo še. Prosim Boga, naj mi pomaga, da bom to delal vedno, dokler bodo moje oči videli, kot je to delal tvoj oče in tvoj brat Luka, blagor mu! Ki se ni bal iti izvrševati svojo dolžnost. Tudi tvoja mati je izvršila svojo dolžnost, uboga ženka, skrita med one štiri zidove. Ti ne veš, koliko solza je pretekala in koliko jih joče sedaj, ko hočeš oditi, tako da zjutraj tvoja sestra najde ruho vso premočeno! In kljub temu molči in ne govori teh stvari, ki ti padajo na um. Tudi ona je delala in si pomagala kot uboga mravlja; drugega ni počela vse svoje življenje, preden je morala toliko prejkati, odkar te je dojila in ko si še nisi znal zapeti hlače, ker takrat ti ni prišla na um skušnjava, da bi premaknil noge in da bi odšel v svet kot cigan.«